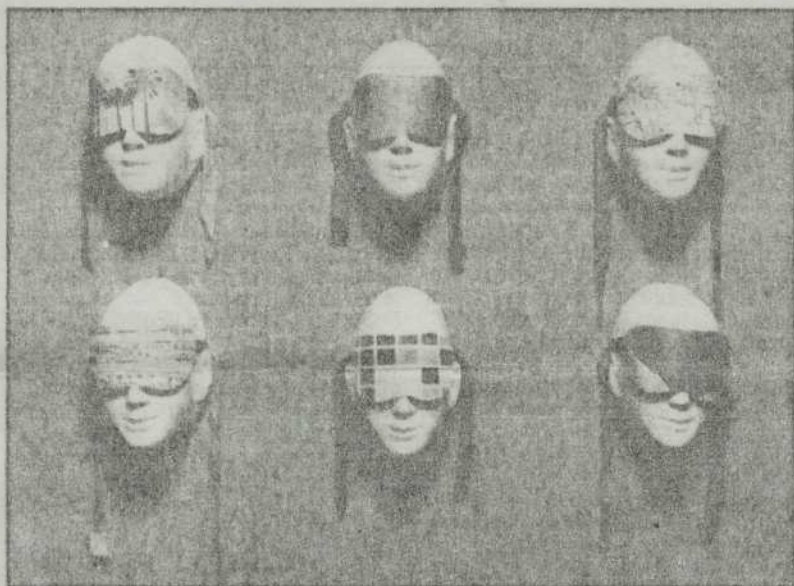

Flavio Pons (Brazil): «Maske za spavanje», instalacija.

PROLAZNA GODINA

Darvinizam je u likovnim umjetnostima, čini se, odumro

Premda bi ovogodišnji Bijenale mladih umjetnika, što se održava u Parizu od 2. listopada do 14. studenoga, trebao predstavljati (od organizatora označeno) prijelazno razdoblje, tj. oštar kut pod kojim bi se morala prelomiti nadolazeća umjetnost, ipak se čini da je 1982. samo prolazna bijenalna godina. Provuče su se na sljedeću godinu, sa starom mišlju i novim odijelom, gomile odsanjanih snova iz kojih su hrpimice nahrupili predstavnici Nove slike koji bi, zbog inercije nastale usljed velike brzine, mogli i promašiti pravac loma što se najavljuje za dvije godine.

Prema riječima organizatora, 1982. je godina razmišljanja o ciljevima i sredstvima promaknuća suvremene umjetnosti. Govoreći o sredstvima, jer bi raspravljanje o ciljevima zahtijevalo previše prostora, čini se da su umjetnosti s dinamičkim faktorom (performansi, film, video) svakako bliže suvremenosti, pa time i ostvarenju cilja, ma kakav on bio.

A ciljeva može biti i više, kako se dalo vidjeti na bijenalu u Veneciji i na sedmim Documentima u Kasselu, kao i na pariškom bijenalu. Darvinizam je u likovnim umjetnostima odumro.

Povijest Pariškog bijenala počinje 1959. (osnivač Raymond Cog-

niat) s američkim pop-artom i informelom, 1961. pojavljuje se novi realizam, 1963. bijenale već poprima stvarni međunarodni značaj s pedeset zemalja sudionica, dok se u okviru programa izvode kazališne, glazbene i filmske predstave, kao i poezija. Za 1985. značajno je sudjelovanje njemačkih konstruktivista, 1987. -eksplozija usred Pariza- -mnogobrojne usporedne manifestacije, dok u izložbenim prostorima dominiraju američki minimalisti i talijanski predstavnici «siromašne umjetnosti».

Žarište: Bijenale 1969. odražava promjene revolucionarne '68, pa dolazi i do intervencije milicije, a 1971. izložba se seli u Parc Floral, uz dvije posebne sekcije konceptualizma i hiper-realizma. Međunarodni žiri od dvanaest članova izabire radove 1973. To je i godina prezentacije *land-arta* (zemna umjetnost) i razlučivanja konceptualističkih traganja. Video se 1975. nameće kao nezaobilazna mogućnost vizualnih istraživanja. Nakon 1977. dolazi do cezure i sljedeći bijenale održava se 1980. s novim načinom izbora radova i sudionika: ograničen broj autora izabiru komesari izložaba u svakoj zemlji posebno. Nove sekcije: eksperimentalni film, non-stop performansi.

Pariški bijenale je od nastajanja uspijevao u žarište uhvatiti manje-više sva suvremena i relevantna zbivanja u likovnim umjetnostima. Pa ako je 12. bijenale po nečemu značajan, onda je to širina kojom u sebi okuplja sve važnije vidove umjetničkog izražavanja mladih (do 35 godina starosti).

Na pet mjesta u Parizu razinještene su sekcije: Plastičke umjetnosti, Arhitektura, Fotografija, Eksperimentalni film, Video, Performansi, Glazba (čak je i punk našao svoje mjesto), Izdavanja i knjige umjetnika, Prostor umjetnika, Glas i zvuk i *Slow-scan*. Od ovih sekcija zadnje dvije spadaju u novine Bijenala.

Slow-scan («polagani čitač», najavljen kao najveća atrakcija izložbe, pretvara sliku u zvuk pomoću telefonskog aparata i Robota 630. Zvuk se prenosi telefonskom linijom i ponovo stvara sliku na drugom kraju aparata. Tako se u Pariz prenosi izložba dvanaest američkih umjetnika koji izlažu u SAD, a pravno sudjeluju na Bijenalu u Parizu.

Utilizacija: Vrhunci su to, dakle, elektronike, komunikacije, informatike i video-umjetnosti u jednom. Samo, takav sistem nalazi vrlo konkretnu primjenu koja se može i proširivati, pa tako, utilizacijom, pomalo skreće s putova umjetnosti.

Uz Čile, Brazil, Kanadu i SAD, čiji su umjetnici direktno pozvani, pozivu za sudjelovanje odazvala se 41 zemlja s oko 600 autora, što bi trebalo biti dovoljna garancija uspjeha. No, to su tek trofejne brojke. Neočekivan i zbunjujući je svakako izostanak američkih autora, koji se objašnjava budžetskim restrikcijama (?), ali se i on, upotrebom prije opisanog *Slow-scana* uspio pretvoriti u spektakl.

Na marginama 12. bijenala održana je do 15. listopada velika retrospektiva eksperimentalnog filma u Francuskoj (1950-80.), dok su ostali dani popunjeni predavanjima, razgovorima, koncertima i drugim aktivnostima u okviru pojedinih sekcija. Ako se zadržimo samo na plastičkim umjetnostima, na onom standardnom dijelu događaja oko kojega su se i počeli plesti svi ostali oblici bijenalnih događanja, ubrzo ćemo vidjeti njegovu inferiornost u odnosu na ostale.